

[Poul Dam.]

udelt 12-årigt skoleforløb; jeg kunne sige noget venligt om erhvervsuddannelserne og ikke mindst de faglige, tekniske uddannelser og læringeuddannelsernes bedre placering i samfundet; jeg kunne sige noget om den fortsatte udvikling og uddannelse hele livet igennem og alle disse mange andre ting, som man kan læse i vort program, som jeg håber at alle tingets medlemmer kender og efterhånden lader sig belære af, og som jeg ikke behøver at citere her.

Hr. Svend Haugaard nævnte en af disse mange ting, som man kan drage med ind i det, og jeg tager denne op, fordi den forekommer mig at sige noget om en grundlæggende problematik med hensyn til vor holdning over for hele spørgsmålet. Det var dette med skolebygningerne, med det dårlige klima, med de for store vinduer og med den statiske elektricitet — den ved jeg ikke om hr. Svend Haugaard fik med, men det er noget af det, der skaber hovedpine og sådan noget — og hr. Svend Haugaard sagde, at arkitekterne burde tages ordentlig i skole. Ja, hvorfor skulle de egentlig det? Og hvem skal egentlig tage dem i skole? I betragtning af, at vi så lidt ved, hvad vi egentlig vil med vores skolevæsen.

Vi har en række meget — undskyld udtrykket — flokskelagtige formuleringer. Vi har en række regler i forskellige læseplaner og sådan noget, som er nydeligt udformet sprogligt, og som til forveksling ligner sætninger med mening i, men som ved nærmere eftersyn ikke siger så forfærdelig meget. Hvad har man egentlig fortalt arkitekterne om det liv, der skal leves i en skole? Hvad har man fortalt skolekommissionerne om livet i en skole? Hvad har folketingets medlemmer forstået af det? Ja, nogle af det høje tings høje medlemmer er naturligvis pædagoger eller har været det engang og har måske en erindring om, hvordan det var, men det er ikke sikkert, at det er de bedste pædagoger, der bliver politikere; det kunne være, at de foretrak at vedblive at være pædagoger.

Jeg tror, at vi har brug for en meget, meget grundigere debat, end denne foreløbig har vist tegn til at blive, om uddannelsens mål og hensigt, sådan som det jo var undervisningsministerens mål og hensigt med den redegørelse, vi fik her for nogle dage siden.

Hvad vil vi egentlig med hele vort skolevæsen? Hvad vil vi egentlig med uddannelsen? Det bliver nødvendigvis noget meget vagt, der bliver sagt, men — undskyld — det var det jo også i undervisningsministerens redegørelse. Noget af det bedste, man kan sige om den, er, at han åbenbart har skrevet den selv; den var i den grad et personligt udtryk, den havde ikke været igennem nogen ministeriel koncipist, går jeg ud fra, og det synes jeg i og for sig er værdifuldt. Det hænder lidt for ofte, at ministre og vel også andre her er højtlyserne af andres opera.

Det var altså hensigten at få en debat om uddannelsesmål, men det blev meget almindeligt, og det er stadig væk meget almindeligt. Jeg tror, at en ganske vigtig forklaring på dette er, at de allerfleste mennesker i vore dage er præget af en dybtgående usikkerhed over for det samfund, vi lever i. Det gælder det, man i daglig tale kalder almindelige mennesker, som føler samfundet uden for deres egen snævraste cirkel som noget meget fremmed, noget meget sælsomt, undertiden noget fjendtligt. Men det gælder vel også selv for denne høje forsamling — både de tilstedeværende og de fraværende — at vi er klar over, at der foregår noget omkring os, som ikke rigtig passer med vore lærebøger. Det passer ikke med det, vi har undervist i i samfundslære, det passer egentlig heller ikke med vore smukke partiprogrammer. Det er en anden slags virkelighed end den, vi taler om i vore ord. Og vi ved endnu mindre om, hvad det vil udvikle sig til. Vi er noget forskrækkede over denne udvikling. Det er den forskrækkelse, man allerede kan finde i en udmærket sang i højskolesangbogen, som jeg skal lade være at citere og efter hr. K. B. Andersens gode eksempel heller ikke synge. Hvad er det, der kommer efter os? Hvad er det, der udvikler sig? Hvad er det, det hele bliver til?

I denne situation er det meget nærliggende, at man griber til det, der ligger som en undertone under undervisningsministerens redegørelse, nemlig at vi i virkeligheden må stræbe efter at bevare det bestående, det bedste af det bestående, vore demokratiske og liberale traditioner og alt dette, ud fra en i og for sig meget rigtig